

Bu proje Avrupa Birliđi tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

RAPORT PRIVIND INFLUENȚA UE ASUPRA VIEȚILE OAMENILOR CU HANDICAPĂȚI ÎN ROMÂNIA

2021

DESPRE PROIECT

Acest raport a fost întocmit în cadrul Proiectului EUROPA și DIZABILITATEA derulat în cadrul programului „Turcia – UE, Dialog al Societății Civile” derulat de Președinția UE, în cadrul Instrumentului UE de Asistență Financiară pentru Pre-aderare din 2008. Programul de granturi pentru Dialogul Societății Civile între Turcia și UE (CSD-VI) are un buget de 4.750.000 de euro, urmărește creșterea interacțiunii și dialogului dintre societățile civile turce și europene la nivel local, regional și național și se concentrează pe importanța și beneficiile aderării Turciei la UE. Este un program care sprijină inițiativele de conștientizare în ambele comunități. Programul Dialog al Societății Civile este coordonat de Directoratul pentru Afaceri UE.

Proiectul “Europa și Dizabilitatea” este finanțat de UE. Proiectul își propune să crească gradul de conștientizare a publicului larg și a comunității persoanelor cu dizabilități cu privire la efectele pozitive ale procesului de integrare pentru persoanele cu dizabilități ale Uniunii Europene și să sprijine adoptatea lui în Turcia. Instituția coordonatoare a proiectului este Asociația Copiilor Spastici Sinop (<https://www.sinopscd.org.tr/>). Partenerii proiectului sunt ONG-urile; Institutul Postliceal “Phoenix” (IPP) (<http://cluj.institutphoenix.ro/>) din România și CEIPES (<https://ceipes.org/>) din Italia.

Obiectivele proiectului sunt:

- Analizarea percepției persoanelor cu dizabilități din Turcia față de procesul de integrare din UE, din punctul de vedere al drepturilor persoanelor cu dizabilități,
- Să demonstreze potențialele efecte pozitive ale procesului de integrare din UE, privind drepturilor persoanelor cu dizabilități,
- Să promoveze colaborarea între UE și OSC-urile turce pentru persoanele cu dizabilități,

Puteți accesa rezultatele proiectului la această adresă.
<https://en.avrupaveengellilik.org/>

DESPRE RAPORT

Acest raport a fost întocmit pentru a releva evoluția și deficiențele privind drepturile persoanelor cu dizabilități din România și pentru a examina contribuția Uniunii Europene în acest sens. În raport se menționează legislația din România și abordarea față de persoanele cu dizabilități și contribuția fondurilor Uniunii Europene pentru oamenii cu dizabilitati din România. Am menționat și ONG-urile care prestează servicii pentru persoanele cu dizabilități în România și relațiile acestor ONG-uri cu Uniunea Europeană. Scopul raportului este de a prezenta și de a face vizibile potențiale efectele ale UE asupra persoanelor cu dizabilități din Turcia, beneficiind de experiențele României, care a trecut atât prin procedura de candidatură, cât și prin procedura de aderare ca membru ulterior al Uniunii Europene (<https://en.avrupaveengellilik.org/>)

CONȚINUTUL RAPORTULUI	
1. Introducere	1
2. Abordarea dizabilității în România	2
3. Impactul fondurilor Uniunii Europene pentru persoanele cu dizabilități din România	7
3a. Înființare de preaderare (1991-2006)	7
3b. Post-aderare (2007-2020)	10
4. Mediul ONG pentru persoanele cu dizabilități, în România	18
5. Concluzii	22
Referințe:	23

**Acest raport a fost publicat cu sprijinul financiar al Uniunii Europene.
Conținutul se află în totalitate sub responsabilitatea Sinop Spastik Çocuklar
Derneği și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene**

Bu proje Avrupa Birliđi tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

1. Introducere

Conceptul de dizabilitate este în continuă evoluție și este rezultatul interacțiunii dintre persoanele cu dizabilități și barierele de mediu și atitudine, care împiedică participarea lor deplină și efectivă în societate, în condiții egale cu ceilalți.

Dizabilitatea este abordată în principal prin două modele: modelul medical și modelul social.

Din perspectiva modelului medical, individul are o limitare, fizică sau psihică, în desfășurarea unei activități, la standardele sau în maniera considerată normală de societate. Conform acestui punct de vedere, problema este individul, nu societatea, acesta aflându-se în inferioritate biologică și psihologică și ale cărui limitări îi generează dependența față de ceilalți.

Conform modelului social, dizabilitatea este o consecință a modului în care societatea este capabilă să răspundă nevoilor acestei categorii de persoane. Mediul este cel care creează constrângeri, fiind sursa problemelor acestor indivizi.

Cu tot efortul depus prin adoptarea și implementarea politicilor sociale, modelul medical este puternic ancorat în mentalitatea oamenilor, având repercusiuni negative asupra integrării persoanelor cu dizabilități în societate.

Promovarea și protecția drepturilor și demnității persoanelor vulnerabile trebuie să se bazeze pe o abordare holistică a dezvoltării sociale, ale drepturilor omului și nediscriminării. Orice persoană are dreptul a se bucura de toate drepturile și libertățile recunoscute și reglementate fără nici o diferențiere, aceste drepturi fiind universale, indivizibile și interdependente.

Acceptarea discriminării pe bază de dizabilitate este adânc înrădăcinată în multe societăți. Se bazează în mare parte pe ignoranță, nu pe rea-credință.

Întrucât drepturile persoanelor cu dizabilități sunt frecvent încălcate și aceste persoane sunt adesea în imposibilitatea de a le revendica, Națiunile Unite au adoptat "Declarația privind drepturile persoanelor cu dizabilități" în 1975 și "Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități" (CRPD) în 2006.

Reglementări în domeniu sunt prevăzute și în Declarația Universală a Drepturilor.

La rândul său, Consiliul Europei promovează o politică de șanse egale, în sensul de a permite tuturor indivizilor să își exercite drepturile sociale, economice, culturale și politice în dimensiunea lor socială.

La nivel european, reamintim reglementările adoptate de Consiliul Europei: "Plan de acțiune pentru promovarea drepturilor și participarea deplină a persoanelor cu dizabilități în societate: Îmbunătățirea calității vieții oamenilor în Europa 2006-2015" și "Recomandarea (2011) 14 privind participarea persoanelor cu dizabilități la viața politică și publică". Totodată, există prevederi speciale în reglementările generale.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

2. Abordarea dizabilității în România

Potrivit datelor Eurostat, în România, aproximativ un sfert din populația de peste 15 ani are dizabilități.

Dizabilitatea se măsoară prin corelarea acesteia, cu așa-numitul concept general de limitare a activității, folosit de Eurostat: „limitarea activității pe care o fac oamenii de obicei, ca urmare a unor probleme de sănătate care au apărut cel puțin în ultimele șase luni”.

Potrivit evidențelor Autorității Naționale pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copilului și Adopției, la 30 iunie 2020, numărul total de persoane cu dizabilități era de 853.465, reprezentând 3,85% din populația României. Femeile reprezintă 53,14% din totalul persoanelor cu dizabilități. Numărul persoanelor cu vârsta peste 50 de ani reprezintă 72,69% din numărul total al adulților cu dizabilități. Centralizarea datelor pe grupe de vârstă arată că 53,23% sunt persoane de 18-64 de ani (417.221 persoane) și 46,77% sunt peste 65 de ani (366.619 persoane), din total adulți cu dizabilități. 97,96% din totalul persoanelor cu dizabilități (836.074 persoane) sunt în îngrijirea familiilor și/sau locuiesc independent și 2,04% (17.391 persoane) sunt în instituții rezidențiale de asistență publică pentru adulți cu dizabilități (institutionalizate) coordonate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, prin Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copiilor și Adopțiilor.

Numărul serviciilor publice de asistență socială pentru adulți cu dizabilități la 31 decembrie 2019 era de 503, dintre care 443 rezidențiale și 60 nerezidențiale/zi.

Situația persoanelor cu dizabilități a devenit o preocupare pentru societatea românească, după 1989. În 1990 s-au pus bazele sistemului de protecție a persoanelor cu dizabilități, prin înființarea Secretariatului de Stat pentru Persoane cu Handicap.

Constituția României din 1991 dedică un întreg capitol persoanelor cu dizabilități. Acestea, potrivit art.46, „se bucură de o protecție specială. Statul asigură implementarea unei politici naționale de prevenire, de tratament, de readaptare, de învățământ, de instruire și integrare socială a handicapaților, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor”.

În anul 1992 a început procesul de reglementare a drepturilor persoanelor cu dizabilități, inclusiv dreptul la prestații sociale, la facilități fiscale, precum și la condiții generale mai favorabile. Acest lucru a fost realizat prin adoptarea de către Parlamentul României a două legi: Legea nr. 53/1992 privind protecția specială a persoanelor cu handicap și Legea nr. 57/1992 privind încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap. De asemenea, în definiția dată persoanelor cu handicap a fost introdus conceptul de măsuri speciale de protecție. Acestea se aplică pe baza încadrării în categorii de persoane cu handicap, în raport cu gradul de handicap, stabilit ca urmare a evaluării efectuate de comisiile de expertiză medicală.

România a început procesul de aderare la Uniunea Europeană la 1 februarie 1993, prin semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, document care a

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

intrat în vigoare doi ani mai târziu. Cererea de aderare la Uniune a fost depusă în 1995, iar în 1999, Consiliul European a decis deschiderea negocierilor de aderare cu România, alături de alte șase state. Negocierile de aderare au fost încheiate în 2004. În același timp, Consiliul a reafirmat calendarul de aderare: aprilie 2005 - semnarea Tratatului de aderare; 1 ianuarie 2007 - aderare efectivă. În perioada 1998-2006, Comisia Europeană a prezentat anual documente de evaluare a progresului european al României, aceste documente fiind de două tipuri: rapoarte privind stadiul pregătirilor pentru aderare și, respectiv, după semnarea Tratatului de aderare, rapoarte cuprinzătoare de monitorizare (în care a fost prezentat stadiul îndeplinirii angajamentelor asumate de România în negocierile de aderare.) La 25 aprilie 2005 a fost semnat Tratatul de Aderare a României la UE. În urma încheierii procesului de ratificare în toate statele membre, România a devenit stat membru al Uniunii Europene la 1 ianuarie 2007.

Calendarul de aderare a determinat România să demareze procesul de armonizare a legislației cu legislația UE, inclusiv în domeniul persoanelor cu dizabilități. Intrarea în vigoare a OUG nr. 102/1999 privind protecția specială și încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap, la 30 iunie 1999, a însemnat o altă etapă prin care s-a dezvoltat sistemul de măsuri pentru protecția specială a persoanelor cu handicap.

În anul 2002 a intrat în vigoare „Strategia Națională de Protecție Specială și Integrare Socială a Persoanelor cu Handicap”, elaborată pe baza unei „viziuni holistice, interdisciplinare și intersectoriale, pentru a armoniza strategiile ministeriale, a le combina și a exprima voința Guvernului României de a-și alinia politica de standarde internaționale” în acest domeniu. În vederea aderării la UE, adoptarea unei strategii naționale bazată pe documente internaționale a fost considerat obiectivul primordial pentru țara noastră.

A fost luată în considerare Carta Socială Europeană revizuită; Recomandarea Consiliului Europei nr. R (92) pentru o politică coerentă pentru egalitatea de șanse pentru persoanele cu dizabilități (1992); Rezoluția Consiliului Europei și a Reprezentanților guvernelor statelor lor membre în Consiliul privind egalitatea de șanse pentru persoanele cu dizabilități din 1996; Regulile standard ale Națiunilor Unite privind egalitatea de șanse pentru persoanele cu dizabilități - 1993.

O etapă substanțială în evoluția sistemului de protecție a persoanelor cu dizabilități, în vederea îmbunătățirii permanente a calității vieții, a fost marcată de intrarea în vigoare a două acte normative:

Strategia Națională pentru Protecția, Integrarea și Incluziunea Socială a Persoanelor cu Dizabilități în perioada 2006-2013 - „Șanse egale pentru persoanele cu dizabilități – Spre o societate fără discriminare”, și Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități.

Legea nr. 448/2006 este unul dintre cele mai cuprinzătoare acte normative, cu implicații substanțial îmbunătățite în ceea ce privește calitatea vieții persoanelor cu dizabilități. Legea nr. 448/2006 se bazează pe conceptul fundamental al strategiei naționale - "persoana cu handicap cetățean cu drepturi depline". În acest scop, actul normativ include și impune conceptul "acces pentru toți", stabilește obligații și termene pentru autorii tățiile centrale și locale, publice și private

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Potrivit Legii nr. 448/2006 pentru protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, tipurile de handicap sunt: fizic, vizual, auditiv, surdocecitate, somatic, mintal, psihic, HIV/SIDA, asociat, boli rare. Gradele de handicap sunt: grav, accentuat, mediu și ușor.

De asemenea, actul normativ acordă o atenție deosebită precizărilor terminologice, introducând noi concepte, precum:

-accesibilitate - ansamblul de măsuri și lucrări de adaptare a mediului fizic, precum și a mediului de informare și comunicare, în funcție de nevoile persoanelor cu dizabilități, factor esențial pentru exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor persoanelor cu handicap în societate;

-adaptare rezonabilă la locul de muncă - toate modificările efectuate de către angajator pentru a facilita exercitarea dreptului la muncă al persoanei cu handicap; presupune modificarea programului de lucru, achiziționarea de echipamente, dispozitive și tehnologii asistive și alte măsuri similare;

-asistență vie - include asistența animală, precum câinele-ghid;

-angajare asistată - opțiunea de angajare care facilitează munca în locuri de muncă obișnuite de pe piața concurențială a muncii și care presupune oferirea de sprijin în căutarea locului de muncă și la locul de muncă, transport, tehnologii ajutătoare, instruire, specializare;

-buget personal complementar - stabilește limitele cheltuielilor personale pe parcursul unei luni, în funcție de gradul de handicap, pentru plata taxei de abonament radio/TV, abonamentului telefonic cu impulsuri incluse și a taxei pentru abonamentul la energie electrică;

-căi și mijloace de acces - elementele prin care se asigură accesul în clădirile publice și care asigură posibilitatea deplasării persoanelor cu dizabilități în interiorul clădirii;

-egalitatea de șanse - procesul prin care diferitele structuri sociale și de mediu, infrastructura, serviciile, activitățile de informare sau documentare devin disponibile persoanelor cu dizabilități;

-incluziunea socială - ansamblul măsurilor și acțiunilor multidimensionale în domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informației și comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, care vizează combaterea excluziunii sociale.

Legea nr. 448/2006, republicată, prevede că fiecare angajator (entitate publică sau privată cu un număr minim de 50 de salariați) va aplica o cotă de angajare de 4% în favoarea persoanelor cu dizabilități. Legea prevede și o alternativă pentru acei angajatori care nu angajează 4% persoane cu dizabilități și anume să plătească la bugetul de stat o anumită sumă de bani (în corespondență cu numărul de angajați și cu salariul minim stabilit în fiecare an). Din păcate, acești bani nu sunt incluși într-un fond special pentru rezolvarea problemelor persoanelor cu dizabilități, precum accesibilitatea sau sprijinul pentru angajare, ci direcționați către priorități generale.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Principiile enunțate în Legea nr. 448/2006 corespund abordării sociale și Recomandării Rec (2006) a Comitetului de Miniștri al statelor membre ale Consiliului Europei - Planul de acțiune pentru promovarea drepturilor și participarea deplină a persoanelor cu dizabilități în societate: îmbunătățirea calității vieții a persoanelor cu dizabilități în Europa 2006-2015, adoptată de Comitetul de Miniștri, în aprilie 2006:

- a. Respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
- b. Prevenirea și combaterea discriminării;
- c. Egalizarea șanselor;
- d. Egalitatea de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă;
- e. Solidaritate socială;
- f. Responsabilitatea comunității;
- g. Subsidiaritatea;
- h. Adaptarea societății la persoana cu handicap;
- i. Interesul persoanei cu handicap;
- j. Abordare integrată;
- k. Parteneriatul;
- l. Libertatea de alegere și control sau decizia asupra propriei vieți, a serviciilor și formelor de suport de care beneficiază;
- m. Abordare centrată pe persoană în furnizarea de servicii;
- n. Protecția împotriva neglijării și abuzului;
- o. Alegerea alternativei celei mai puțin restrictive în determinarea sprijinului și asistenței necesare;
- p. Integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap, cu drepturi și obligații egale ca toți ceilalți membri ai societății.

În 2006, în perioada în care România deținea președinția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, a fost adoptat Planul de acțiuni pentru promovarea drepturilor și a participării depline a persoanelor cu handicap în societate: îmbunătățirea calității vieții persoanelor cu handicap în Europa 2006 - 2015.

În 2010, România a ratificat Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, iar în ianuarie 2012 a intrat în vigoare Legea asistenței sociale, care reglementează cadrul general de organizare, funcționare și finanțare a sistemului național de asistență socială din România.

Orice persoană cu dizabilități are dreptul la asigurare de sănătate gratuită, cu condiția ca:

1. să aibă certificat de handicap;
2. Declarație pe proprie răspundere că nu are alte venituri cu excepția celor prevăzute de lege: (Legea nr. 448/2006, privind pensiile), și este îngrijită de familie.

Legea 448/2006 privind drepturile persoanelor cu dizabilități menționează dreptul la asistență medicală gratuită, inclusiv la medicamente, atât în sistemul de urgență, cât și pe perioada spitalizării. De asemenea, însoțitorul personal beneficiază de cazare și masă gratuite în spital. Echipamentul medical este gratuit și în sistemul de urgență pentru o persoană cu dizabilități.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

De fapt, sistemul de asigurări de sănătate suportă doar puține beneficii primite de o persoană cu dizabilități și anume: echipament medical în sistemul de urgență, cazare și masă pentru însoțitor în spital și bilet gratuit la tratament/recuperare/balnear recomandat de medic. Pentru un copil cu handicap, bugetul asigurărilor de sănătate și bugetul Ministerului Muncii susțin o indemnizație pentru îngrijirea copilului, concediu medical pentru părinți și alocația lunară de plasament.

Legea drepturilor pacientului (legea nr. 46/2003) prevede ca orice investigație sau intervenție medicală necesită acordul informat al pacientului. În cazul unui pacient cu dizabilități mintale sau tulburări mintale, reprezentantul său legal trebuie să își dea consimțământul informat. În această situație, pacientul trebuie implicat cât mai mult posibil în luarea deciziilor. În cazul în care pacientul necesită intervenții de urgență, acordul reprezentantului nu mai este obligatoriu. În cazul în care personalul medical consideră că o intervenție medicală este utilă și reprezentantul nu aprobă, decizia este amânată Comisiei de Arbitraj. Această Comisie este compusă din 3 medici care lucrează în spital și 3 medici din serviciile de urgență.

Potrivit Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap republicată, cu modificările și completările ulterioare, Autoritatea Națională pentru Persoane cu Handicap poate acorda sume de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, conform bugetelor de venituri și cheltuieli aprobate anual, către următoarele organizații neguvernamentale:

- Asociația Nevăzătorilor din România;
- Asociația Română a Invalizilor de Război Nevăzători;
- Asociația Națională a Surzilor din România;
- Liga Națională a Organizațiilor cu Personal cu Handicap din Cooperativa Meșteșugărească;
- Consiliul Național al Dizabilității din România.

Sumele prevăzute sunt utilizate cu respectarea prevederilor Legii nr. 500/2002 privind finantele publice, cu modificările și completările ulterioare, iar sumele rămase neutilizate la sfârșitul exercițiului financiar se restituie la bugetul de stat.

Sumele vor fi utilizate pentru următoarele cheltuieli necesare funcționării organizațiilor:

- a. Cheltuieli de administrare;
- b. Cheltuieli pentru activități specifice de interes general.

În România, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) este garantul respectării și aplicării principiului nediscriminării, fiind instituție națională independentă, cu atribuții specifice care își desfășoară activitatea în domeniul discriminării, exercitând aceasta în următoarele direcții: prevenirea, medierea actelor de discriminare, investigarea, constatarea și sancționarea actelor de discriminare, monitorizarea cazurilor de discriminare, acordarea de asistență de specialitate victimelor discriminării.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

3. Impactul fondurilor Uniunii Europene pentru persoanele cu dizabilități din România

Politica de solidaritate și coeziune a Uniunii Europene este implementată cu ajutorul instrumentelor sau fondurilor de solidaritate, care se adresează în principal statelor membre ale UE și regiunilor în special, dar nu exclude țările în curs de aderare pentru care au fost create instrumente și fonduri speciale. Pilonul principal al acestei politici îl reprezintă Fondurile Structurale, cu două fonduri speciale: Fondul de Coeziune Socială și Fondul European de Solidaritate (FSE și Fondul de Coeziune sunt numite și instrumente structurale).

Impactul aderării la Uniunea Europeană asupra României, având în vedere perioada în care a avut loc, poate fi împărțit în două categorii de efecte: efecte produse în perioada de preaderare și efecte produse după aderare.

3a. Fondurile de preaderare (1991-2006)

Efectele produse în România în perioada de preaderare s-a datorat intenției de a respecta criteriile de aderare de la Copenhaga și anume: criteriile politice, criteriile economice și capacitatea de a-și asuma obligațiile de membru (criterii juridice și administrative).

Îndeplinirea acestor criterii a fost susținută de finanțarea pentru asistența europeană de preaderare. Pentru țările în curs de aderare din Europa Centrală și de Est, există trei fonduri de preaderare care prefigurează instrumentele structurale și exprimă principiul solidarității: PHARE, ISPA și SAPARD.

Alocarea fondurilor de către țările beneficiare se face în funcție de populație, PIB, dar și de performanțele anterioare, nevoi, capacitatea de absorbție și progresul înregistrat în pregătirea pentru aderare. La finanțarea nerambursabilă de la Uniunea Europeană, acordată prin PHARE, se adaugă o cofinanțare din resursele bugetare naționale.

Asistența financiară PHARE, ISPA și SAPARD este menită să completeze și nu să înlocuiască efortul național.

Conform criteriilor politice, în perioada de preaderare, România trebuia să dovedească stabilitatea instituțiilor sale care garantează democrația și statul de drept (parlament, guvern, justiție, măsuri anticorupție), drepturile omului și protecția minorităților (drepturile civile și politice, drepturile economice, drepturile sociale și culturale minorități) (Petrescu, 2004, p. 251). Erau singurele criterii care trebuiau îndeplinite înainte de începerea negocierilor de aderare (decembrie 1999). (Raportul periodic al Comisiei Europene 2004 privind progresul României spre aderare).

PHARE se concentrează în România pe trei sectoare majore - dezvoltare regională, dezvoltare instituțională și sprijin pentru investiții în vederea implementării

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

acquis-ului comunitar. Unul dintre principalele domenii finanțate a fost dezvoltarea resurselor umane, care a inclus și persoanele cu dizabilități.

Un domeniu important de asistență, acordat în cadrul programului național PHARE, se referă la dezvoltarea resurselor umane, inclusiv a persoanelor cu dizabilități (controlul șomajului structural, îmbunătățirea adaptabilității la piața muncii pe termen lung, măsuri de combatere activă a excluziunii sociale, îmbunătățirea accesului la educație și a sistemului de formare și învățământ profesional și tehnic specific, adaptarea sistemului de învățământ la cerințele forței de muncă, reconversia profesională, stimularea IMM-urilor în vederea recrutării și formării șomerilor); consolidarea democrației și a protecției drepturilor omului; sănătate.

În perioada 1991-2006, asistența PHARE, alocată României, s-a ridicat la 3,6 miliarde de euro. Începând cu anul 2000, la aceste fonduri s-au adăugat instrumentele financiare prestructurale, respectiv ISPA (Instrument de Politici Structurale de Pre-Aderare) care a finanțat în perioada 2000-2006 proiecte în domeniul infrastructurii de transport și mediu și SAPARD (Programul Special de Aderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală) dedicat agriculturii și dezvoltării rurale.

PHARE 98- „*Politici regionale și programe de coeziune*” cu 52 de milioane de euro, a fost important pentru că a avut ca scop stabilirea și sprijinirea unui cadru adecvat procesului de dezvoltare regională cu tot ceea ce presupune: politică, legislație și instrumente, alături de capacitatea administrativă de a gestiona programele PHARE, ISPA și SAPARD.

Programul PHARE 98 a încorporat trei subprograme, al căror obiectiv principal a fost pregătirea României pentru gestionarea fondurilor de preaderare la UE:

- Subprogramul 1: Sprijin pentru Dezvoltare Regională - cu un total de 17 milioane de euro și care s-a desfășurat pe două axe principale de intervenție:
 - Componenta Restructurare Industrială (11-13 milioane euro);
 - Componenta Dezvoltarea Resurselor Umane (2,5-4,5 milioane euro);
 - Componenta Management și Asistență Tehnică (1,5 milioane euro).
- Subprogramul 2 - Facilități pentru pregătirea proiectelor (9 milioane euro).
- Subprogram special de formare (7 milioane euro).

Programul PHARE 98 sa încheiat la 31 decembrie 2000.

Cu sprijinul PHARE 1999-2002 au fost închise centre de plasament de tip vechi pentru copii, fiind înlocuite cu case și apartamente de tip familial, au fost create centre de zi, centre de primire a urgențelor, centre de recuperare pentru copii cu dizabilități, centre pentru copii abuzați, centre de consiliere și sprijin pentru părinți, servicii de formare și sprijin pentru integrarea și reintegrarea copiilor în familie, centre de prevenire a violenței în familie, centre de zi pentru copii cu nevoi speciale, servicii de îngrijire a copiilor, reabilitare pentru copiii delincvenți, centre de primire de urgență pentru copiii cu tulburări de comportament.

Cu ajutorul fondurilor PHARE 2003, în perioada 2005-2007, proiectul „*Sprijinirea reformei sistemului de protecție a persoanelor cu handicap*” a finanțat 78 de servicii noi (case protejate (45), centre de integrare prin terapie ocupațională (5),

Bu proje Avrupa Birliđi tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

centre de îngrijire și asistență (13), centre de recuperare și reabilitare neuropsihică (10), centre de zi (4), centre „respiro” (1).

PHARE 2004-2006 a lansat cereri de propuneri de granturi pentru domeniile: „Promovarea capitalului uman”, „Servicii sociale”, „Măsurile active pentru ocuparea forței de muncă”, „Promovarea învățării pe tot parcursul vieții pentru calificare și recalificare”, „Măsurile de incluziune socială”, domenii în care se regăsesc și persoane cu dizabilități.

„Raportul de monitorizare a stării de pregătire pentru aderarea la UE a Bulgariei și României-2006”, la finalul perioadei de preaderare, subliniază că, în România, „condițiile de viață în instituțiile de psihiatrie au nevoie de îmbunătățire. Strategia națională pentru persoanele cu dizabilități și alte inițiative politice trebuie implementate. Sunt necesare, de asemenea, eforturi suplimentare pentru a combate rasismul, discriminarea, xenofobia și toate formele de intoleranță”.

Cu ajutorul fondurilor PHARE 2003, IPP a dezvoltat în 2006 proiectul regional, adresat persoanelor cu dizabilități, intitulat „*Practici europene de reducere a șomajului în rândul tinerilor*” ale căror activități principale au fost un studiu de piață regională privind nevoia de calificare pe piața muncii și de formare, consilierea a 100 de șomeri cu dizabilități și angajarea a 20 dintre aceștia.

Cu sprijinul fondurilor PHARE 2006, IPP a dezvoltat în 2008 următoarele proiecte, adresate persoanelor cu dizabilități:

- „*Șanse egale pe piața muncii pentru persoanele cu dizabilități*” prin care s-au calificat un număr de 62 de persoane cu dizabilități în ocupații din domeniul tehnologiei informației (designer de pagini web și grafician computer).
- „*Creșterea gradului de incluziune socială a tinerilor proveniți din centre de plasament, prin măsuri active*” care oferă un pachet de măsuri menit să susțină integrarea socială și profesională pentru 42 de tineri din centrele de plasament, care sunt calificați în ocupații solicitate pe piața muncii (brutar, agent de curatenie, lucrator comercial).

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

3b. Post aderare (2007-2020)

Prioritățile de dezvoltare la nivelul Uniunii Europene pentru perioada de programată 2007-2013 au fost preluate de statele membre în documentele lor strategice.

Un domeniu important de asistență oferit în cadrul Fondului Social European se referă la îmbunătățirea și utilizarea mai eficientă a capitalului uman prin promovarea incluziunii sociale și consolidarea capacității administrative pentru dezvoltarea unei piețe a muncii moderne și flexibile, îmbunătățirea relevanței sistemului de educație și formare pentru ocuparea forței de muncă, stimularea culturii antreprenoriale;

România a avut o alocare financiară globală de 19,7 miliarde de euro pentru perioada 2007 – 2013, cu o rată de absorbție de 71,76%. O pondere semnificativă a acestor fonduri – cca. 30% (atât din FSE, cât și din FEDR) au fost alocate pentru promovarea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile (femei, minorități etnice, persoane cu dizabilități) care sunt dezavantajate pe piața muncii sau nu au acces la servicii de bază precum sănătatea, servicii sociale și conexe.

Fondurile structurale pentru îmbunătățirea calității vieții grupurilor vulnerabile au fost direcționate către investiții *soft* (de exemplu, dezvoltarea capitalului uman, accesul la piața muncii etc.). Cu toate acestea, în ceea ce privește investiția *hard* (în principal infrastructură socială și locuințe construite cu bani FEDR) care vizează sprijinirea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile, România a ratat prima șansă de a folosi fondurile UE pentru a se angaja într-o reformă reală a sistemului de asistență socială. Mai mult, a continuat să sprijine investiții care sunt contrare angajamentelor pe care țara și le-a asumat atunci când a ratificat Convenția ONU pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CRDP) în 2010, cu câteva luni înainte de ratificarea de către Comisia Europeană.

Legislația privind protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități (Legea nr. 448/2006, republicată) are componente specifice legate de reabilitarea persoanei cu dizabilități. Serviciile sociale înființate în condițiile legii urmăresc să permită unei persoane să trăiască independent, să își revină cât mai mult după apariția unui handicap. Atât fondurile naționale, cât și cele europene au fost destinate sprijinirii serviciilor sociale menite să acopere componenta de reabilitare a persoanelor cu dizabilități.

Din păcate, în loc să se folosească fondurile pentru a asigura o viață independentă persoanelor cu dizabilități, aproape 44 de milioane de euro au fost cheltuiți pentru modernizarea și reconstruirea centrelor rezidențiale de reabilitare pentru persoane cu dizabilități care au perpetuat fenomenul de excluziune socială prin menținerea instituționalizării persoanelor cu dizabilități. Această sumă a fost alocată pentru continuarea instituționalizării și segregării persoanelor cu dizabilități în centre rezidențiale de mare capacitate, Guvernul protejând prin această politică angajații din cadrul sistemului (peste 47.000), chiar dacă, la ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu handicap, în 2010, România și-a asumat obligația de a respecta dreptul la viața comunitară al acestor persoane (art. 19 din Convenția ONU).

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Locuirea în centre rezidențiale nu este potrivită pentru includerea reală în societate, așa că România trebuie să investească în continuare în servicii comunitare.

La 30 iunie 2013, numărul persoanelor cu dizabilități neinstituționalizate din România era de 622.892 adulți. Numărul persoanelor cu dizabilități angajate la aceeași dată era de 29.184, ceea ce însemna 4,69%. Nicio autoritate centrală nu a depășit 1% de persoane cu dizabilități angajate.

Deși nu exista la acea vreme în România o lege-cadru a economiei sociale care să reglementeze și să recunoască activitățile specifice care definesc acest sector, programele de finanțare UE disponibile pentru România au sprijinit dezvoltarea unor proiecte majore de includere a persoanelor cu dizabilități pe piața muncii, folosind mecanisme legale. Astfel, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POSDRU) s-a atribuit un domeniu cheie de investiții în acest scop și anume DMI 6.1. Dezvoltarea economiei sociale (2007 - 2013).

Alocarea bugetară pentru DMI 6.1. a fost de 234 289 498 EUR - fonduri UE până la sfârșitul anului 2011, în timp ce suma contractată a acoperit cca. 50% din această sumă (aproximativ 118 milioane de euro din fonduri UE pentru cele 57 de proiecte finalizate sau în curs de implementare).

Fără un cadru legislativ în vigoare dedicat structurilor economiei sociale, societatea civilă a implementat structuri de economie socială cu ajutorul fondurilor structurale, folosind sistemul de bune practici din alte țări europene, a instruit și pregătit persoane cu dizabilități în antreprenariat social, pentru a stimula înființarea de mici afaceri etc.

Odată cu alocarea DMI, IPP a implementat, în perioada 2010-2013, în calitate de partener, Proiectul Strategic „*Rețeaua Multiregională pentru Promovarea și Implementarea Conceptelor de Economie Socială pentru Creșterea Oportunităților de Integrare a Persoanelor cu Dizabilități*”. Un rezultat important al unui proiect a fost pregătirea a 420 de persoane cu diferite dizabilități, în TIC, Design grafic, Web design și resurse umane.

În general, economia socială a dezvoltat locuri de muncă protejate în care persoanele cu dizabilități ar trebui să reprezinte cel puțin 30% din totalul salariaților (legea nr. 448/2006). Numărul de unități protejate create până în 2012 este de 567 și cu 1577 de persoane cu dizabilități efectiv angajate.

Legea nr. 448/2006, republicată, prevede că fiecare angajator (entitate publică sau privată cu un număr minim de 50 de salariați) va aplica o cotă de angajare de 4% în favoarea persoanelor cu dizabilități, sau plătește la bugetul de stat 100% a salariului minim brut calculat pentru fiecare post rezervat unei persoane cu handicap.

Pentru perioada 2014-2020, alocarea financiară din fondurile politicii de coeziune a UE pentru România se ridică la 26,8 miliarde de euro în cadrul financiar multianual (2014-2020), echivalentul a aproximativ 2% din PIB anual. România a intrat într-o nouă etapă în ceea ce privește abordarea includerii persoanelor cu dizabilități în spiritul CDPD. Guvernul României adoptă o nouă Strategie națională numită „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități 2016 – 2020” și un Plan național de acțiune corespunzător. Din păcate, nu există nicio țintă specifică pentru ocuparea

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

forței de muncă, educația sau combaterea sărăciei persoanelor cu dizabilități stabilite până în prezent în Strategia Națională pentru Dizabilități.

Conform acestei strategii, în anul 2014, în România, un număr de 700.736 de persoane, adică un procent de 3,71 din totalul populației, sunt înregistrate ca persoane cu dizabilități, beneficiari ai sistemului special de protecție socială.

Cu o rată extrem de ridicată de neangajare (doar 8,07% persoane cu dizabilități (PwD) au un loc de muncă), o rată ridicată de înscriere în școli (peste 50%) pentru copiii cu dizabilități și cu un risc ridicat de sărăcie, persoanele cu dizabilități rămân cele mai vulnerabile grupuri din România.

Noul exercițiu financiar 2014 – 2020 aduce, însă, o perspectivă mai optimistă, întrucât acestea sunt direcții specifice avute în vedere pentru creșterea condițiilor de viață ale persoanelor cu dizabilități din România precum: trecerea de la instituții la traiul comunitar, creșterea accesibilității principalelor servicii publice (transport, sănătate etc.) și creșterea accesului la educația de masă pentru persoanele cu dizabilități.

În același timp, programele operaționale nou adoptate care utilizează fonduri structurale și de investiții europene pentru 2014 – 2020 – în special Programul Operațional Regional și Programul Operațional Capital Uman oferă baza/resurse semnificative pentru dezvoltarea unei noi abordări a asistenței sociale pentru persoanele cu dizabilități, concentrându-se pe dezinstituționalizare/ tranziție de la servicii rezidențiale la cele comunitare. Investițiile eligibile pentru cofinanțare vizează renovarea, modernizarea, extinderea sau dotarea clădirilor (cu 120 sau mai mulți beneficiari) pentru înființarea de centre de zi sau adăposturi pentru persoane adulte cu dizabilități.

Din păcate, până în 2018, implementarea Strategiei numită „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități 2016 - 2020” și a Planului nu au fost considerate, în continuare, prioritare. Nu au fost abordate probleme foarte importante, cum ar fi accesibilitatea, accesul la piața muncii și accesul la educație.

Acest lucru se întâmplă din cauză că persoanele cu dizabilități nu au o voce adecvată la nivelul elaborării politicilor sociale și nu li se acordă încă locul cuvenit, ca participanți și factori de decizie în elaborarea strategiilor de dezvoltare a societății. Fie nu sunt consultați deloc, fie punctele lor de vedere nu sunt acceptate sau integrate, fie nu sunt deloc informate. Individul nu știe adesea drepturile și interesele sale, se simte singur și izolat. Există puține organizații care orientează persoanele cu dizabilități în mod individual (*Buletinul Institutului Național pentru Prevenirea și Controlul Excluziunii Sociale a Persoanelor cu Dizabilități* - INEPCESP, București).

În iulie 2018, Guvernul național a adoptat o serie de modificări la Legea 448/2006, prin ordonanță de urgență, care vizează dezinstituționalizarea/tranziția de la serviciile rezidențiale la cele comunitare, conform angajamentelor asumate în cadrul anului 2020. Noua legislație include măsuri de facilitare a colaborării cu ONG-urile și alocații ulterioare pentru îngrijitori și stabilește capacitatea maximă a centrelor rezidențiale pentru adulți cu dizabilități la 50 de locuri, așa că trebuie întocmite planuri de restructurare pentru centrele cu o capacitate mai mare de 50 de persoane.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Cu ajutorul fondurilor europene, din cele 298 de centre rezidențiale existente, în care sunt instituționalizate 16.685 de persoane cu dizabilități, România trebuie să restructureze 132 de centre care au peste 50 de rezidenți.

Pentru pregătirea procesului de restructurare, Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități derulează în perioada august 2019 – iulie 2022, proiectul „Persoane cu dizabilități – Tranziție de la Servicii rezidențiale la Servicii comunitare” cu o finanțare UE de 12.609.023,52 lei. Scopul proiectului este de a accelera procesul de dezinstituționalizare a adulților cu dizabilități în timp ce se elaborează politici publice și instrumente de lucru pentru dezvoltarea de alternative care să susțină viața independentă și integrarea în comunitate și să prevină re/instituționalizarea.

Obiectivele specifice ale proiectului sunt elaborarea unei propuneri de politică publică pentru dezvoltarea alternativelor de sprijinire a vieții independente și a integrării în comunitate și prevenirea instituționalizării și reinstituționalizării, proiectarea instrumentelor de lucru în domeniul serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități și pentru a realiza coordonarea instituțională evitând dublarea inițiativelor și evitarea dublei finanțări.

Grupul țintă al proiectului este format din 300 de persoane, din administrația de stat responsabilă cu persoanele cu dizabilități.

Rezultatele așteptate sunt propunerea de politici publice de prevenire a instituționalizării și dezvoltarea unor instrumente de monitorizare și control al standardelor în domeniul serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități. Proiectul este încă în derulare.

Persoanele cu dizabilități au încă acces limitat la servicii de asistență. Rata persoanelor cu dizabilități expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială din România este printre cele mai ridicate din UE (37,6% față de media UE de 28,7%). Lipsa sinergiilor și complementarității între educația, ocuparea forței de muncă și serviciile sociale agravează și mai mult situația acestui grup. În plus, nu există servicii comunitare autorizate pentru adulții cu dizabilități. Dezinstituționalizarea îngrijirii adulților cu dizabilități este lentă, în timp ce fonduri UE semnificative sunt disponibile.

Cu toate acestea, când vine vorba de indicatorii efectivi privind situația din România, lucrurile sunt încă precare pentru persoanele cu dizabilități: cu o rată de ocupare de doar 15,5% în 2014 care a crescut la 17% în 2017 și un număr mare de copii cu dizabilități neînregistrați într-o formă de învățământ (peste 24%), România este departe de a fi o țară incluzivă pentru persoanele cu dizabilități, în ciuda angajamentelor politice asumate public.

Autoritatea Națională pentru Persoane cu Dizabilități raportează pentru anul 2015 un număr total de 732 de unități protejate, cu 165 mai multe decât în 2012.

Impactul economic al întreprinderilor sociale rămâne marginal în România. Se estimează că 6.000 de întreprinderi sociale de facto sunt active pe piață, iar numărul de angajați plătiți pe care îi sprijină este de 19.065 (Comisia Europeană, 2019). Doar un număr foarte mic dintre acestea au eticheta oficială „întreprindere socială”. Aproape nouă din zece întreprinderi sociale sunt asociații sau fundații, în timp ce numărul

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

cooperativelor, atelierelor protejate și întreprinderilor de inserție socială este foarte limitat (12,6%). Realitatea se caracterizează printr-un accent restrâns pe întreprinderile de inserție socială, stimulente fiscale limitate și dificultăți în accesarea resurselor financiare. Nu există o integrare a politicilor economiei sociale cu politicile active ale pieței muncii pentru grupurile vulnerabile. Cadrul legal și politice actuale nu valorifică potențialul întreprinderilor sociale de a inova și de a contribui la obiectivele de mediu.

Până în august 2017, angajatorii care nu angajau persoane cu dizabilități puteau achiziționa bunuri și servicii de la unitățile de muncă protejată pentru o sumă minimă echivalentă, însă acest criteriu a fost eliminat. A fost creat un nou stimulent pentru stimularea ocupării forței de muncă - obligația angajatorilor de a organiza concursuri de angajare numai pentru solicitanții cu dizabilități, fără a-i împiedica să participe la orice alt concurs organizat de angajator.

Una dintre principalele probleme culturale identificate în legătură cu lipsa accesului pe piața muncii pentru persoanele cu dizabilități este lipsa de cunoaștere/înțelegere a potențialului acestora. Sistemul de evaluare a dizabilității folosește în continuare criteriile medicale/funcționale, care restricționează participarea persoanelor cu dizabilități în special pe piața muncii (prin declararea acestora în incapacitate de muncă) și, în consecință, nu permite posibilitatea intervenției prin intermediul serviciilor specializate de ocupare a forței de muncă. Deși în Strategia Instituțională a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă 2016-2020 se menționează faptul că persoanele cu dizabilități reprezintă un grup dezavantajat pe piața muncii și trebuie atrase pe piața muncii, ANOFM recunoaște că nu dispune de servicii de consiliere personalizate/adecvate pentru acestea. Mai mult, multe persoane cu dizabilități ar beneficia de consiliere pentru creșterea stimei de sine și de formare și coaching pentru dezvoltarea/exersarea abilităților pentru a obține un loc de muncă. Lipsa personalului și a spațiului adecvat pentru a-și desfășura activitatea este, de asemenea, relevantă în această chestiune. Disponibilitatea limitată a serviciilor de sprijin pentru persoanele cu dizabilități, cum ar fi angajarea asistată, transportul accesibil și cazarea rezonabilă reprezintă o cauză importantă a activității scăzute pe piața muncii.

Strategia Națională privind Incluziunea Socială și Reducerea Sărăciei 2015 - 2020 include persoanele cu dizabilități printre categoriile cele mai vulnerabile – indicând 687.000 de copii și adulți cu dizabilități care locuiesc în gospodării și 16.800 în sistem de îngrijire rezidențială, precum și 62.000 de copii în sistemul de protecție specială. Aceeași strategie se referă la rata scăzută de ocupare a persoanelor cu handicap (7,25% între 18 și 64 de ani). Este foarte frecventă situația în care un membru al familiei unei persoane cu dizabilități (de obicei mama) renunță la serviciu și devine asistentul personal al copilului sau adultului cu dizabilități. Majoritatea persoanelor cu dizabilități care trăiesc în familii se confruntă cu privațiuni economice și sociale severe. Familiile monoparentale sunt, de asemenea, numeroase, iar riscul de sărăcie pentru aceste familii este mai mare, mai ales atunci când includ unul sau mai mulți copii cu dizabilități.

14

CEIPES
CENTRO INTERNAZIONALE PER LA PROMOZIONE
DELL'EDUCAZIONE E LO SVILUPPO

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Mai multe proiecte la nivel național, care vizează incluziunea socială activă a grupurilor vulnerabile (inclusiv persoanele cu dizabilități) au fost implementate de către Ministerul Muncii – inclusiv cursuri de formare și servicii de consiliere.

Autoritatea Națională pentru Persoane cu Dizabilități a implementat în perioada februarie 2016 – decembrie 2017 proiectul „Asigurarea mobilității persoanelor cu dizabilități în România și Europa”, proiect finanțat de Comisia Europeană prin DG Ocupare, Afaceri Sociale și Incluziune.

Proiectul reprezintă o contribuție inovatoare, la nivel european, pentru recunoașterea reciprocă a dizabilității în România și în alte state membre UE participante la proiect: Slovenia, Administrația greacă a Ciprului de Sud, Belgia, Italia, Estonia, Finlanda și Malta prin instituirea CARDULUI EUROPEAN PENTRU DIZABILITATE.

Proiectul pune bazele cadrului legal și organizatoric necesar emiterii Cardului European pentru Dizabilitate, oferind deținătorilor, acces la pachete de beneficii convenite la nivel național.

Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Competitivitate 2014-2020, axa prioritară 2 - Tehnologia informației și comunicațiilor, cofinanțează proiectul „Sistemul Național de Management al Dizabilității (SND)”, implementat de Autoritatea Națională pentru Persoane cu Dizabilități, în parteneriat cu Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale și Ministerul Muncii și Justiției Sociale, în perioada 2019-2021.

Obiectivul general al proiectului este dezvoltarea și implementarea unei platforme naționale centralizate pentru colectarea, stocarea și distribuirea informațiilor despre persoanele cu dizabilități (adulți și copii) către autoritățile publice centrale și locale, beneficiarii individuali și partenerii instituționali. Rezultatul așteptat al implementării proiectului va fi o platformă națională centralizată de colectare, stocare și distribuire a informațiilor privind cazurile de persoane cu dizabilități (adulți și copii cu certificate de grad și tip de handicap sau care se află la prima evaluare a obținerii certificatului) către autoritățile publice centrale și locale, beneficiarii individuali și partenerii instituționali. Valoarea totală a proiectului (LEI): 45.042.464 lei, din care 7.053.161,04 lei de la bugetul de stat și 37.989.302,96 lei din fonduri externe nerambursabile.

„Facilitarea inserției persoanelor cu dizabilități pe piața muncii” este un alt proiect cofinanțat în cadrul Programului Operațional Capital Uman 2014-2020, Axa prioritară 3 - Locuri de muncă pentru toți, Obiectiv Specific 3.1. Creșterea gradului de ocupare a șomerilor și inactivi, cu accent pe șomeri de lungă durată, vârstnici (55-64 ani), persoane cu dizabilități, persoane cu un nivel scăzut de educație. Proiectul este implementat de Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copiilor și Adopțiilor, în parteneriat cu Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. Durata proiectului este de 36 de luni și se derulează în perioada 2019-2022. Obiectivul general este asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități, pe picior de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, informațional și de comunicare, în vederea creșterii oportunităților de angajare și a ponderii persoanelor cu dizabilități angajate pe piața liberă a muncii.

15

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Persoanele care pot beneficia de tehnologie asistivă:

1. Persoanele care au un handicap atestat prin certificatul de încadrare în gradul de handicap;
2. Persoane care caută un loc de muncă și care nu au un loc de muncă în prezent;
3. Persoane în vârstă de muncă (18-65 ani), inclusiv elevi și studenți.

Rezultate așteptate ale proiectului: - 7000 de persoane cu dizabilități informate și consiliate pentru angajare; - 200 persoane cu dizabilități, non-NEET; - 200 spații de lucru adaptate; - 1 campanie de informare a beneficiarilor despre achiziționarea de produse de asistență.

Valoarea totală a proiectului este de 111.978.816,40 lei, din care 94.549.862,89 lei sunt cofinanțare UE.

O altă realitate care îngreunează viața persoanelor cu dizabilități din mediul rural, din zonele marginalizate, este faptul că furnizarea de servicii sociale este în mare măsură insuficientă. Salariile mici, lipsa atractivității zonelor rurale și condițiile stricte de acces la profesia de asistent social împiedică furnizarea de servicii sociale. Recent, guvernul a extins accesul tehnicienilor de asistență socială în echipele integrate la nivel comunitar pentru a acoperi deficitul de profesioniști. Cu toate acestea, tehnicienii în asistență socială își pot desfășura activitatea numai sub supravegherea unui asistent social, ceea ce creează alte dificultăți în furnizarea serviciilor sociale la nivel comunitar.

Proiectul pilot cofinanțat de UE „Crearea și Implementarea Serviciilor Comunitare Integrate pentru Combaterea Sărăciei și Excluziunii Sociale” finanțat de Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, implementat de Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Sănătății și Ministerul Educației Naționale, în perioada 2018-2022, își propune să se introducă echipe integrate la nivel de comunitate și să răspundă la această problemă.

Obiectivul general al proiectului: creșterea incluziunii sociale și combaterea sărăciei prin dezvoltarea și pilotarea serviciilor comunitare integrate în 139 de comunități rurale și urbane mici cu marginalizare peste medie și severă.

Grup țintă: membri ai echipelor comunitare de intervenție integrată (formată din cel puțin 336 de persoane, specialiști sociali (asistenți sociali, tehnicieni în asistență socială), specialiști medicali (asistente comunitare, mediatori sanitari) și specialiști educaționali (consilieri școlari, mediatori școlari).

Beneficiari finali ai proiectului: persoane expuse riscului de sărăcie și excluziune socială din 139 de comunități rurale și urbane mici cu un tip de marginalizare peste mediu și sever, care acoperă 40 de județe și 7 regiuni de dezvoltare.

Valoarea totală a contractului de finanțare: 113.076.750,37 lei.

Pentru perioada 2021-2027, European Social Funds+ va fi un instrument financiar cheie pentru implementarea Pilonului european al drepturilor sociale, pentru a sprijini locurile de muncă și pentru a crea o societate echitabilă și incluzivă din punct de vedere social. De asemenea, va oferi statelor membre resurse atât de necesare pentru redresarea societăților și economiilor noastre după criza coronavirusului.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Pentru pregătirea pachetului legislativ privind implementarea fondurilor europene aferente cadrului financiar 2021-2027, în perioada 2019-2021, Autoritatea Națională pentru Persoane cu Dizabilități implementează proiectul „*Consolidarea mecanismului de coordonare a implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități*”, proiect finanțat de Fondul Social European 2014-2020.

Scopul proiectului este de a consolida mecanismul de coordonare a implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități în România.

Obiectivul general al proiectului este de a face funcțional în România mecanismul de coordonare a implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități și are ca obiective specifice:

1. Elaborarea Strategiei Naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități, 2021-2027
2. Dezvoltarea unui mecanism funcțional de monitorizare a implementării Strategiei 2021-2027 prin obținerea de dovezi cu privire la modul în care sunt respectate drepturile persoanelor cu dizabilități.

Valoarea totală a proiectului (LEI): 9.689.034,43 lei, din care 8.137.225,38 lei valoarea cofinanțării Uniunii Europene.

Strategia 2021-2027 continuă și dezvoltă implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, inițiată prin Strategia 2016-2020, și are ca scop asigurarea cadrului pentru exercitarea deplină și egală a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilitati.

Obiectivul general al Strategiei 2021-2027 este de a asigura participarea deplină și efectivă a persoanelor cu dizabilități, bazată pe libertatea de decizie, în toate domeniile vieții și într-un mediu accesibil și rezistent.

Ca noutate, Strategia Națională privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități 2021-2027 creează, a priori, cadrul pentru ca persoanele cu dizabilități să fie consultate, ascultate și implicate în procesele decizionale, în elaborarea politicilor și programelor, mai ales cele pe care le privesc direct.

Prin adoptarea acestei Strategii este îndeplinită condiția favorabilă pentru accesarea fondurilor aferente cadrului financiar multianual 2021-2027.

17

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

4. Mediul ONG pentru persoanele cu dizabilități, din România

Sistemul ONG s-a dezvoltat în România după 1990. În prezent, deși există un număr apreciat de ONG-uri la nivel național, activitatea acestora se dovedește dificilă în cadrul comunităților, fiind permanent constrânsă de sursele de finanțare și de condițiile impuse de finanțatori.

Din acest motiv, organizațiile societății civile au probleme reale în desfășurarea unei activități continue și nu își pot îndeplini pe deplin rolul activ de promotor sau coordonator al dezvoltării comunitare și de implementare a propunerilor legislative.

Mai jos amintim cateva organizatii pe care le consideram reprezentative:

Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR) (<https://www.fcndr.ro/>)

Membru cu drepturi depline al Forumului European al Dizabilității (EDF), Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR) este o organizație de tip federativ, nonprofit, neguvernamental, umanitar, apolitic, alcătuită din organizații reprezentative la nivel național pentru protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități.

Consiliul Național al Dizabilității din România a fost înființat în 2004 la solicitarea Comisiei Europene, ca o cerință pentru aderarea României la Uniunea Europeană.

CNDR funcționează în conformitate cu principiile universale ale drepturilor omului și ale libertăților sale fundamentale, conform prevederilor statutului propriu, legislației române și documentelor europene și internaționale din domeniul dizabilității.

CNDR are misiunea de a apăra și promova drepturile și interesele legitime comune tuturor persoanelor cu dizabilități din România.

Scopul CNDR este de a promova interesele private sau de grup ale tuturor persoanelor cu dizabilități din România și de a le proteja toate drepturile, în conformitate cu prevederile Convenției ONU, Declarației Universale a Drepturilor Omului, Regulilor Standard privind Egalizarea Șanselor pentru Persoane cu dizabilități, Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, Declarația de la Madrid și toate celelalte documente internaționale din domeniul dizabilității.

Scopul CNDR se realizează prin informare și monitorizare sistematică, dialog și consultare, prin propuneri legislative, prin campanii strategice de influențare a politicilor publice.

Principiile care stau la baza activităților CNDR sunt:

- Respectul pentru demnitatea umană și independența persoanelor cu dizabilități;
- Nediscriminarea combinată cu acțiuni pozitive care vizează incluziunea socială;
- Garantarea participării depline, cu drepturi, obligații și șanse egale a persoanelor cu dizabilități în toate domeniile vieții;
- Promovarea unei societăți în care persoanele cu dizabilități își găsesc locul în mod natural;
- Respectul pentru opinia și diversitatea mișcării dizabilității.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

- Obiectivele și activitățile CNDR:
- Sensibilizează și conștientizează societatea, pentru a schimba politicile, practicile și atitudinile existente față de dizabilitate;
- Promovează persoana cu dizabilități ca subiect principal al politicilor sociale, autor al propriei integrări, participant activ la procesul decizional care o privește în mod direct;
- Acționează pentru adoptarea unei legislații civile, economice și sociale în conformitate cu normele europene, în vederea integrării depline a persoanei cu dizabilități în societatea românească, cu drepturi, obligații și șanse egale, ca toți cetățenii țării;
- Participă la monitorizarea aplicării legislației și a strategiilor în domeniu;
- Pledează pentru transformarea societății într-o societate universală, accesibilă tuturor prin: accesibilitatea mediului fizic și educațional, locuri de muncă, transport și noile tehnologii, asigurarea accesului la informație, cultură și agrement, sport, servicii sociale și de sănătate etc.;
- Colaborează cu instituții publice sau private, cu organizații din țară și din străinătate, în probleme de interes comun.

Consiliul Național al Dizabilității din România este membru permanent al Consiliului Coordonator în domeniul protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități, drepturilor copilului și adopției din cadrul Autorității Naționale pentru Drepturile Persoanelor cu Handicap, Copilului și Adopțiilor.

Federația are 9 membri cu drepturi depline, după cum urmează și 17 membri observatori.

1. Asociația Nevăzătorilor din România – ANR, <http://www.anvr.ro>
2. Asociația Distroficilor Muscular din România ADMR, <http://mdaromania.ro/>
3. Asociația Națională a Surzilor din România - ANSR <http://www.ansr.org.ro>
4. Asociația Invalizilor de Război Nevăzători din România - AIRN
5. Asociația RENINCO - Rețeaua Națională de Informare și Cooperare pentru Integrarea în Comunitatea a Copiilor și Tinerilor cu Cerințe Educaționale Speciale <http://www.reninc.ro>
6. Asociația Persoanelor cu Handicap Neuromotor din România - AHNR <http://www.ahn.ro>
7. Asociația Nationala pentru Copii si Adulti cu Autism din Romania www.autismancaar.ro
8. Asociația „Ridică-te și umblă!”
9. Asociația de Sprijin a Copiilor Handicapați Fizic – România

Federația ONPHR- Organizația Națională a Persoanelor cu Dizabilități din România <https://onphr.ro/>

Scopul principal al ONPHR este de a crea condiții favorabile pentru egalitatea de șanse în vederea afirmării și integrării depline a persoanelor cu dizabilități din România la toate nivelurile vieții comunitare: social, profesional, educațional, cultural, sportiv etc. Acest obiectiv are ca scop schimbarea destinului persoanelor cu dizabilități,

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

promovarea conceptului de viață independentă pentru toți și participarea nelimitată la viața socială.

Rolul Federației ONPHR - Organizația Națională a Persoanelor cu Dizabilități din România - este de a reprezenta la nivel național și de a apăra interesele persoanelor cu dizabilități în toate deciziile care le pot afecta.

După aderarea României la Uniunea Europeană în 2007, legile, legislația și deciziile luate de UE au avut un impact direct și incontestabil asupra vieții de zi cu zi a persoanelor cu dizabilități din România. În consecință, s-a acționat pentru extinderea și consolidarea organizației într-o federație puternică, care va comunica cu societatea națională și internațională, la toate nivelurile acestuia, într-o singură voce.

Federația Organizației Naționale a Persoanelor cu Dizabilități din România (ONPHR) este o organizație non-guvernamentală, umanitară, apolitică, non-profit, care apără drepturile omului. Este alcătuită din organizații neguvernamentale ale persoanelor cu dizabilități și pentru persoanele cu dizabilități, care dezvoltă programe care vizează egalizarea accesului, integrării și incluziunii în societate.

În prezent, Federația ONPHR are 33 de organizații membre, reunește peste 75 de asociații și fundații și reprezintă interesele a peste 150.000 de persoane cu dizabilități.

Fundația Motivation România (<http://www.motivation.ro/?&language=en>) este o organizație non-guvernamentală, non-profit, română, creată în 1995 pentru a oferi sprijin copiilor și adulților cu dizabilități. Succesele obținute au recomandat Fundația Motivation România, care a devenit partenerul Shaw Trust UK în 2008. Este membră a Federației ANCOR și Workability Europe, iar din 2004 este afiliată la Federația Internațională de Tenis, prin programul de tenis în scaun cu roțile. Serviciile lor acoperă o gamă largă de nevoi ale copiilor și adulților cu dizabilități, de la echipamente adaptative pentru diferite tipuri de dizabilități motorii până la reabilitare medicală și formare independentă a abilităților de viață cu un instructor de scaun rulant. Programele lor se concentrează pe integrarea socială, educațională și profesională prin consultanță pentru accesibilitatea clădirii, medierea angajării, îngrijirea de zi sau activități de agrement - sport adaptat, evenimente culturale.

Clubul Sportiv Lamont (<https://www.lamont.ro/>) este o organizație neguvernamentală, non-profit, română, creată în anul 2000. Programele sportive paralimpice sunt oferite și dezvoltate de Clubul Sportiv Lamont pentru a atrage tineri (12+) și adulți cu dizabilități fizice și vizuale, indiferent de nivelul de calificare. Pentru ca cei cu talent să atingă performanțe înalte, se oferă antrenament și sprijin, atent adaptate cerințelor individuale, pentru ca sportivii să-și maximizeze performanța. În prezent, organizația are 55 (cincizeci și cinci) de membri, fiind cel mai mare club de sport paralimpic din România. Se practică următoarele sporturi paralimpice: paraatletism; goalball, judo, paraînot (toți cu deficiențe de vedere); schi paraalpin; paratir cu arcul; parasnowboard; paratenis de masă; baschet în scaun cu roțile; tenis în scaun cu roțile – toate sporturile pentru dizabilități motorii. Peste 50% dintre membri au sub 25 de ani. Mulți dintre acești membri concurează în turnee internaționale deschise, trecând la Jocurile Europene, Mondiale și, în final, la Jocurile Paralimpice. Trei membri ai Clubului Sportiv Lamont s-au calificat la Jocurile Paralimpice de la

Bu proje Avrupa Birliđi tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Londra ın 2012; ın 2016, la Jocurile Paralimpice de la Rio de Janeiro, řase dintre cei 12 atleți erau membri ai Clubului Sportiv Lamont.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

5. Concluzii

Politicile de egalitate de șanse promovate la nivel internațional și național urmăresc creșterea egalității de șanse pentru fiecare persoană, indiferent de condiția acesteia, precum și utilizarea unei terminologii adecvate, cu accent pe eliminarea conotațiilor negative, discriminatorii, stigmatizante.

Conform modelului social, dizabilitatea nu trebuie căutată la nivel personal, ci în interacțiunea individului cu mediul social. Dizabilitatea este o consecință a modului în care societatea este organizată și răspunde la această categorie de subiecți.

Modelul social urmărește schimbările din instituții, regulile și atitudinile care creează și mențin excluderea.

Armonizarea legislației românești, în domeniul persoanelor cu dizabilități, cu legislația europeană și ratificarea convențiilor internaționale, reprezintă un pas important în promovarea drepturilor și a participării depline a persoanelor cu dizabilități în societate. Dar modul și gradul de implementare a legilor, reglementărilor și planurilor naționale depind de factorul uman. Mentalitatea la nivel de societate este greu de schimbat; necesită perioade lungi de timp. Se pare că pentru România cei 30 de ani de la Revoluția din 1989 și până acum sunt încă prea puțini pentru a schimba atitudinea societății față de persoanele cu dizabilități.

Deși politicile promovate la nivel internațional și național sunt de șanse egale, nediscriminatorii, implementarea lor la nivel social este încă departe de a fi realizată.

Stereotipurile asociate cu atitudini preponderent negative față de persoanele cu dizabilități, determină aceste întârzieri și omisiuni în implementarea legislației adresate acestei categorii de cetățeni. Acest lucru poate fi văzut în următoarele statistici:

Într-o analiză realizată de Eurostat pe o perioadă de 10 ani (2009-2018) în România asistăm la o scădere bruscă a indemnizațiilor de invaliditate din totalul sumelor pentru protecție socială, de la 9,54% în 2009 la 6,34% în 2018, în același timp, poziția relativă a României în raport cu practica în Uniune s-a schimbat radical, de la locul 7 la locul 19, tendința clară fiind de a diminua interesul manifestat de finanțele publice pentru acest domeniu al protecției sociale.

La acestea se adaugă salariile mici, lipsa de atractivitate a zonelor rurale și condițiile stricte de acces la profesia de asistent social ce împiedică furnizarea de servicii sociale.

Fondurile europene pentru persoanele cu dizabilități reprezintă o sursă de oxigen pentru acestea, în măsura în care aceste fonduri sunt folosite pentru a le satisface nevoile și nu pentru a susține un sistem de protecție socială învechit.

Scopul acestora este de a da un impuls și de a sprijini financiar societatea românească pentru a asigura drepturi și șanse egale, nediscriminatorii persoanelor cu dizabilități. Ele contribuie la schimbarea mentalității învechite față de acest grup de cetățeni și la a-i considera oameni cu abilități, ambiții și planuri.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Referințe

Institutul European din România- Formularea conceptelor operaționale ale unei politici de coeziune și competitivitate, 2009

http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/publicatii/Politica_regionala.pdf

ROMANIA'S EU ACCESSION IMPACT ON THE DEVELOPMENT OF ROMANIAN ECONOMY

https://ceswp.uaic.ro/articles/CESWP2010_I1_INC.pdf

Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania-2006

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4eafcc9e-ec05-4fdf-86fc-3a75918ddaa4/language-en/format-PDF/source-search>

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Country Report Romania 2020 Accompanying the document COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL, THE COUNCIL, THE EUROPEAN CENTRAL BANK AND THE EUROGROUP

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8b39ae9a-5945-11ea-8b81-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>

Social and professional discrimination for people with disabilities-Lioara-Bianca Buboiu

https://seaopenresearch.eu/Journals/articles/MI_31_7.pdf

Ce sunt fondurile de pre-aderare?-Amos News

<https://www.amosnews.ro/arhiva/sunt-fondurile-pre-aderare-16-03-2004>

Fondurile comunitare în sprijinul noilor state membre-Brândusa Mariana Gherghina

http://www.ince.ro/Publicatii/Publicatii_online/Studii%2011%20Gherghina-BT.pdf

Programul PHARE și aplicabilitatea sa în Romania- Qdidactic

<https://www.qdidactic.com/bani-cariera/finante/programul-phare-si-aplicabilitatea-sa-in-romania241.php>

Protecția socială și persoanele cu dizabilități: o abordare comparativă a României cu celelalte state UE-Marin Pană

<https://cursdeguvernare.ro/protectia-sociala-si-persoanele-cu-dizabilitati-o-abordare-comparativa-a-romaniei-cu-celelalte-state-ue.html>

ANED 2014 Task 3 - Accessibility to Healthcare-Elena Tudose

<https://www.disability-europe.net/downloads/198-aned-2014-task-3-ro-final>

ANED 2014 Task 5 – European semester country fiche on disability-Elena Tudose

<https://www.disability-europe.net/downloads/258-aned-2014-task-5-ro-final>

ANED-European Semester 2015/2016 country fiche on disability-Elena Tudose

Bu proje Avrupa Birliđi tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

<https://www.disability-europe.net/downloads/749-country-report-on-social-protection-and-article-28-uncrpd-romania>

ANED-country report on the implementation of policies supporting independent living for disabled people-2009- Alois Ghergut

<https://www.disability-europe.net/downloads/272-aned-independent-living-report-romania>

